HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אלא אמר אביי **מדרבנן**. ולפ"ז על גג דתנא כוזא בסיכתא לפיכך מיכסח מיכסח מדרבנן. מיסוק דרבנן ליכא בעלמיל דרבנן שייך שפיר למיתלי מיבל מי במשמרת מלמודייתא מסור מין שייך לן. מ"ר: **כבא** גלין. לפי הקונטרס מטה גלגלתא דשילהי כירה ומסור משום שמא יתקע כדוכא שמעמא לייני בחיסור להבל אלא אמר אביי מדרבנן היינו [כעין] מטה שפורסין עליה עור ומסור משום להבל כשמוסיב מחילה המטה ומחבר כך פוסק העור להוי ממטה למעלה ומסור כלשיתא בצילה בפ' המניח כלי יין (ד' נג.) דפוריא לסור מלמטה למעלה. מ"ר: **כבא טרסקל**. יש נהן עור וכשרוסה ליבש עליו וטוה העור ויושב על ד' רגליס כדפירש בקונטרס' וכגון שהוא קבוע בכסא לשם לא כן היס לסור בעור למטה מלמטה למעלה ומסור מלמעלה למטה פירוש כשנותנין עליס ע"ג המסכלא שקורין גרדיי"ל וכשנותנין בליס תחילה ולומז נהן בידו עד שמניח הכלי מחמיהן שרי להיינו מלמעלה למטה וכן קילדא שמוסיפה על שתי חניות שלין לסומזה בידו ולחבר כך חניות שמסדרין בחוצר ומוסיפין לחת על גבי חניס וכן פוריא לפרוס העור מחילה בחויר ולחר"כ להניח המטה מחתיו ומיכו יש לפרס לך דשמעתא מלמעלה למטה לחבל עניו מייני. מ"ר. וכל הנהו לשמעין בגילוי מיילי. מ"ר. ולפי"ז דלוזוקא דבריס שיש בהס מחילה עד לשרך לחבל להוסיב הקלרה על טרפיד בי"ט שרי לפילו מלמטה למעלה להניח הטרפיד מחילה ולחר כך להוסיב הקלרה וכן להוסיב השולחן[א] על גבי ספסלין[ב] ובישמת וקילדא וחניות ופוריא ל"ל שיש בהס מחילה.[ג] מ"ר: **מי סברת דר' אלעזר קאי אדר"מ** בו'. לפ יש לי מאי קאמני[ד] (ת) : **מה** דרכו של בורר. לפ תקשה להניח דשלילי כלל גדול (לעיל דף עד.)[ה] כמו שפיי שם (נד"ס בורר וזוכל)[ו] : **בדרך** עליה חוט או משיחה מותר לנטותה. כגון שפייר בה טפח דבעניין אחר לפ הוה שרי כלשכתן בפרק בתרא דעירובין (דף קנ. כרוך בודיל ושייר בה טפח למחר פוסקה דמוסיף על שלל עלמי הוה לי מי נמי כריכת חוט או משיחה מועלת בלפ שייר בה טפח[ז] : **בעא** מיניה רב כהנא מרב בו'. ונלפה לר"י שמשל לו משם בכל לילות פס פס מותרות אמר ליה לפילו מטה יש מהן שמסורות הלר בעת פס כל מטות לסורות אמר ליה לף לילות מותרות אמר ליה כיון שהין לחה מחלק בשניהם מהו להשוותן לילה ומטה ובמקום שמסור בזה כגבדו לסור בזה ג"ל לילה לסורה ומטה מותרת וכן בי לפרס הניח לפרק לולו טרפיד (חולין דף נב.) יש לדוסקה למחול ג"ל לף למולדה יש לדוסקה לחולדה[ח] ג"ל לף לחולדה יש לדוסקה לחולדה[ט] אין לדוסקה[י] לחחול[יא] למחול ולחולדה יש לדוסקה או אין להס לדוסקה ג"ל[יב] למחול יש לדוסקה לחולדה ובמילי רבנהי אין לדוסקה לפילו למחול ובעופות יש לדוסקה לפילו למולדה ויש לייחב כעין שפירש[יג] הר"ר יהלק בן ר"מ (פי') התם[יד] שכשהיה עוסק בשלימיו[טו] שהלו הס יש לדוסקה למולדה[טז] וכן כולס.[יז] מ"ר: **אף** בילה מותרת בדרמי בר יחזקאל. הוה מלי למימר כי הניח דשניהו בשמוך בלילי דבי רב הוגא ור"ל בדרמי בר יחזקאל הוו:

חלת אמר **חביי מדרבנן**. קשקרי לה מכמיס דמתניתין דלת שבקינן ליה למיתליה למעיבד עובדא דמול: **מנקיו**. מלקיו: **תומרי מפנייתא**. כללות של בריייתות. תומר קשר. כלומר כללות שמעת בבריייתות בגוד לבדה ובמשמרת לבדה ובכילה ובכסא וגלין לבדה ושבן כולן הפטורין מבל מסורין בחומר מחד והמותרים לבחמילה בחומר מחד: **הגוד**. הוא עור של בהמה תפור ופיו רחב מחד ויש לו שניים ועובדי דרכיס ממלחין לותו יין לו חלב בחקום שחוקעין שם להליהס לנון ושומחין לותו ופיו מחום ע"ג יחידות והרוח עובדת מחמתיו ומלטנן שלח יחקלקל היין והוי דומה לחהל לחמר שמעמח: **לילה** שים [א] בגגה טפח: **וכפא גלין**. כמו מטה גלגלתא דכירה (לעיל דף מז:) והוה שם מקום ומפרקין מטותיהן וכפאותן וטוענין אותן עמהן וחוזרין ומחזירין אותן: **לא יעשה**. דחהל ערלי ניהו וכפא גלין נמי גזרה שמא יתקע במוזן: **אבל מטה**. שלנו המחוברת ועומדת שם היחה זקופה או מוטה על לדיה מותר לטטותה ליבבה על רגליה ועע"ג דבשבת עביד שלח לימוכי שהל שרי שלח מידי עביד שלח לימוכי בעלמא: **בפא טרסקל**. כך שמו וכלע"ז פלודשטוויל"ש ועליונו של עור ומקפלין אותו וכשמקלקין אותו שומכין אותו לכותל וכשרוסה ליבש עליו וטוחו **ויושב** על ד' רגליס: **ותפנא**. עשוי כעין כפא טרסקל אבל עור הפרוס עליו נקוב לניס הכפא. מותר לנטותו לכמחילה דבא עביד וקיי: **שימר**. נתן שמריס למלויה וסיון: **חייכא חטאם**. דלאו מכשיו הוא שלא משוי: **פטורה**. דמכשיו הוא ולכמחילה לסור דילמא שלפא ומחוי: **יולאה תפה**. דמאן דרכה למיפך בעיר של זבל מפה מסוכה ומפה מסוכה לא שלפא וממחוי: **משום מאי מפרינן ביה**. למשמר: **משום טורר**. דמאי נמי בורר הוא: **לוחי דידי מפסברא**. דאי אתרו ביה משום בורר לאו שלח הוא: **דנוטל לוכל ומניח פסולם**. ולרבנן ה"ג נמי דאי אתרו ביה משום מרקר הוא התחלה לבל לרבי זירא דאי אתרו ביה משום בורר לאו שלח הוא שהוכל לנוטלו בפסולת ופסולת לשחר לחבל לא שייך בה משום בורר ולא קשיא הא דקאמר אף מטה אסורה בדקרמנאי הא דקאמר ליה אף בילה מותרת בדרמי בר יחזקאל בילה אסורה ומטה מותרת בדדידן אמר רב יוסף חזינא להו לכילי דבי רב הונא דמאורתא נגידו ומצפרא חביטא רמיא. אמר רב משום רבי חייא. וילון מותר לנטותו ומותר לפורקו ואמר שמואל משום רבי חייא בילת

אלא אמר אביי מדרבנן היא שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול מנקיו אביי חומרי מתניתא ותני הגוד והמשמרת בילה וכפא גלין לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור אהלי קבע לא יעשה ואם עשה חייב חטאת אבל מטה וכפא טרסקל ואפלא מותר לנטותן לבתחילה: ואין נותנין לתלויה בשבת: איבעיא להו שימר מאי אמר רב כהנא שימר חייב חטאת מתקיף לה רב ששת מי איכא מידי דרבנן מחייבי חטאת ורבי אליעזר שרי לבתחילה תקיף לה רב יוסף אלמה לא הרי עיר של זהב דר"מ מחייב חטאת ורבי אליעזר שרי לבתחילה מאי היא דתניא לא תצא אשה בעיר של זהב ואם יצאה חייבת חטאת דברי ר"מ וחכמים אומרים לא תצא ואם יצאה פטורה ר"א אומר יוצאה אשה בעיר של זהב לבתחילה א"ל אביי מי סברת ר"א אדר"מ קאי דאמר חייבת חטאת אדרבנן קאי דאמרי פטור אבל אסור ואמר להו איהו מותר לבתחילה משום מאי מתרינן ביה רבה אמר משום בורר רבי זירא אמר משום מרקד אמר רבה כוותי דידי מסתברא מה דרכו של בורר נוטל אוכל ומניח הפסולת אף הכא נמי נוטל את האוכל ומניח את הפסולת אמר ר' זירא כוותי דידי מסתברא מה דרכו של מרקד פסולת מלמעלה ואוכל מלמטה אף הכא נמי פסולת מלמעלה ואוכל מלמטה תני רמי בר יחזקאל טלית כפולה לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור היה כרוך עליה חוט או משיחה מותר לנטותה לבתחילה בעא מיניה רב כהנא מרב כילה מהו א"ל אף מטה אסורה מטה מהו א"ל אף כילה מותרת כילה ומטה מהו א"ל כילה אסורה ומטה מותרת ולא קשיא הא דקאמר אף מטה אסורה בדקרמנאי הא דקאמר ליה אף בילה מותרת בדרמי בר יחזקאל כילה אסורה ומטה מותרת בדדידן אמר רב יוסף חזינא להו לכילי דבי רב הונא דמאורתא נגידו ומצפרא חביטא רמיא אמר רב משום רבי חייא וילון מותר לנטותו ומותר לפורקו ואמר שמואל משום רבי חייא בילת

מסורת הש"ס

ג) [נקמן קמ.], ב) לעיל נט: מוסף פ"ק, ג) עדיות פ"ב מ"ו, ד) [ע' תוס' לעיל עב: ד"ה מטום ותוס' ב"מ ב. ד"ה ולרבי אלעזר], ה) עירובין קנ., ו) [ל"ל ולרבה], ז) [ע' לעיל מז:], ח) [ל"ל פירוש] לפף אם לא קאי אמ"מ ע"פ הסדר מעתה אין יתלנו בסברות דמוקים ר"ש אם לא שלא ידע ר"ש מסברא ר"מ כלום וחכו כוונת התוס'].

גליון הש"ס

גמ' דתניא **לא תצא אשה**. ע"ל קכ ע"ש: **תום'** ד"ה מי סברת וכו' לא ידע. כעין זה לעיל קיח ע"ב תוד"ה אלו היה וש"נ:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה כילה שים בגגה טפח. נ"ב אבל הכי"ף והסמ"ק כתבו דוקא שלין בגגה וג' סמוך לגגה טפח:

לעזי רש"י

פלודשטוויל"י פלודישטוי"ל. כסא מתקפל.

מוסף רש"י

הגוד. טוֹל (סוכה מח:), וילון. כגגד שפתח לצניעות (שבועות קב:). **מותר לנטותו**. ללאו אבל הוא לגמ קניעא שהרי אינו מתכוון לנתן ולהמתקן כלאו בפעמיה (שם).

רב נסים גאון

פרק עשרים ר' אלישיר אומר תולין

אבל מטה כסא טרסקל **ואפלא** מותר לנטותן לבתחילה. משכחת לה בעירובין בפרק מבוי מאי עור אפלא, אמר רבה בר בר חנא אמר ר' יוחנן עור כסא של בית הכסא.

רבינו חננאל

וסלוקא חיובא מדרבנן (ובלבד) שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול. מנקיו **אביי חומרי מתנייתא ותני הגוד והמשמרת בילה וכסא [גלין] לא יעשה** ואם עשה פטור אבל אסור, כלומר איסורא דרבנן, אהל קבוע לא יעשה ואם עשה חייב חטאת. אבל המיטה והכסא והטרסקל והאסלא מותר לנטותן בתחילה. פי' משמרת, הא דאמרן והיא מסננת של יין. גוד, הוא חמת מים, בלולב (הגזול) [וערבה] (דף מז) משכיה דההוא גברא דעבדינן ליה גודא ומלינן ביה מיא, וההולכי דרכים נוטעים יתידות בארץ וקושרין (אחת) [חמת] זה בחוטין עבין ותולין אותו באויל היתידות [כדי] להצטנן מימיו. בילה, שיש בגגה טפח. **כסא גלין**, הוא של חולות טוענין עליו קרשים ויושבין עליו וכשעומדין פורקין אותו. **מיטה**, כגון הא דידן ולא ביריה לן מלאכתה, אלא דברים מוכיחין שהיא מיטה גיליתא (נ"א: גללניתא), והכרעים שמחזיר רפויין הן, ולפיכך היא מותרת, כדאמרינן (לעיל מז:) אם היה רפוי מותר, ולגבה היא עשויה. ריש מי שאומר מטה שהיא עשויה במסמרים, והיא זקופה ומרבעה [נ"א: ומרכינה] לישן עליה, והואיל ולגבה עשויה אינה חשובה כאהל. וכן כסא לשבת בו. וזה שאמר גורר אדם מיטה וכסא וספסל שלשתן טעם אחד הן. טרסקל, היא קערה פשוטה כגון שלחן קטן, וכדתניא ר' יוסי בר' יהודה נעץ קנה ברה"ר והניח בראשו טרסקל דורק ונח על גביו, גם זה לגביו עשוי לאכול בו או לתת בו חפצים. אסלא, הוא ספסל של ברזל, דתנן האסלא טמאה מדרס (ומטמאה) [ו]טמא מת, פרשה היא טמאה מדרס, והברזל טמא טמא מת. וספסל זה של ברזל ועליו עור נטוי לישב עליו, דתנן עור האסלא וחלל שלו מצטרפין לטפח, ואמרינן בתחילת עירובין מאי עור אסלא, אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן (עור אסלא) עור כסא של בית הכסא, והוא שאמרנו ספסל של ברזל עליו עור נקוב כאמצע כשישנו סיט הן חסר הן יתר, ויושב עליו אדם ותחתיו גרף כדי לקבל בו הריעי, לפיכך נקרא עור כסא של בית הכסא. אילו כולן מותר לנטותן בתחילה. **ואין נותנין לתלויה בשבת**. ר' אליעזר דתני ונותנין לתלויה בשבת, וחכמים אוסרין, ואיבעיא לן אליבא דרבנן שימר מאי. ואמר רב כהנא חייב חטאת, ופי' שימר(ו)ר בשוגג חייב חטאת דלא אשכחן במזיד בשבת חייב חטאת, אלא כל שהוא בשבת בשוגג חייב חטאת במזיד חייב מיתה. ועל זה הטעם אמרו משום מאי מתרינן ביה, רבה אמר משום בורר ר' זירא אמר משום מרקד. סברי בורר ומרקיד שניהן אבות מלאכות הן, ובורר ומרקיד כעין דבר אחד הן, ולא נחלקו בשמותן אלא מפני שהיו במקדש. ולמדו (רבא) [רבה] ור' זירא אלא להודיעך שאם התרו בו משום מרקיד אליבא דרבה אינו חייב, וכן אליבא דר' זירא אם התרו בו משום בורר, והילכתא כר' זירא. **תאני רמי בר יחזקאל טלית כפול לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור**. פי' אדם שקפל טלית וקשרה בין ב' כתלים והדביק קצוות הטלית בארץ ונכנס לישן תחתיה בגגה באמצע, ושופעת ויורדת למטה בארץ כמלוא קומת אדם ברוחב, אהל עראי הוא. ומפני שאין בגגה טפח ולא בפחות

ב א ב מיי' פכ"ז מהל' שבת הלכה י ופכ"ח שם הלכה כה סמג לאוין סב טוש"ע או"ח סימן שטו סעיף ג ד ו ט:

ג ג מיי' פכ"ג שם הלכה מ:

ד ד מיי' שם הלכה כה סמג שם טוש"ע שם סעיף ה:

ה ה מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה יד סמג שם:

ו ו מיי' שם הלכה יא ופכ"ז הלכה י סמג שם:

ז ז ח מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה כט סמג שם טוש"ע או"ח סי' שטו סעיף י:

מוסף תוספות

א. שאין לו רגלים. מוס' פיסה נב: ד"ה מלמטה. ב. שיש להם רגלים דקים. רשב"ם. דמתחילה משימין הספסלים ואח"כ משימין עליהם את השלחן וכו' דהואיל ואין להם מחיצות שרי. מוס' פיסה נב: ד"ה מלמטה. ג. לצדדים המגיעות לארץ. מוס' פיסה נב: ד"ה מלמטה. ד. אכתי ר' מאיר מחייב חטאת ור' אליעזר שרי לבתחילה. וי"ל וכו'. מוס' ריש"ש. ה. [דהכא] משמע דאוכל מתוך פסולת אין דרך ברירה בכך. מוס' לעיל עד. ד"ה בורר ואוכל. [ופסולת מתוך אוכל] דרך ברירה יותר. [והכא] משמע שדרך ברירה היינו אוכל מתוך פסולת. ריטב"א שם ד"ה אבל פסולת. ו. [דהכא] בפסולת מרובה על האוכל הוי אוכל מתוך פסולת דרך ברירה, [דהכא] במשמר איירי. מוס' לעיל עד. ד"ה בורר ואוכל. [והתם] בשפסולת מועט. כי כן דרך ליטול ביד מה שהוא יותר מועט. ריטב"א שם ד"ה אבל פסולת. ז. אלא בולה כורכה, דכריכה חוט או משיכה חשיב כאלו היתה פרוסה טפח. ריש"ש סימן ג'. דאי בפורס טפח, מאי שנא כרך עליה חוט או משיחה, תיפוק לי משום פריסת טפח. רשב"ם. ח. בכל מקום. מוס' ריש"ש מולין נג. ד"ה ים. ט. פעמים. מוס' מולין נג. ד"ה ים. י. והדר בעי מיניה. מוס' מולין נג. ד"ה ים. יא. כיון דזה וזה פעמים יש דרוסה ופעמים שאין דרוסה שרים הן או לאו. מוס' מולין נג. ד"ה ים. יב. יש דבר שדבר וכו'. מוס' מולין נג. ד"ה ים. יג. נמוס' ריש"ש כמוס שפירשת בכאן, וה"ר יצחק בר מאיר פירש התם וכו'. (ועי' מכש"ש). יד. דכל הנך בעיות הוי בכמה דימנין, דפעם הראשונה הי' עוסק בעופות ושאלו אם יש דרוסה לחתול, והשיב לו רב אפי' לחולדה יש דרוסה. מוס' מולין נג. ד"ה ים. טו. רברבי. מוס' ריש"ש. טז. אם לאו והשיב לו אפי' לחתול אין דרוסה ושוב הי' עוסק בגדיים וטלאים ושאלו לחולדה וחתול יש להם דרוסה או לא. וא"ל לחתול יש דרוסה ולא לחולדה. מוס' מולין נג. ד"ה ים. יז. וכן היה מפרש [עובדא דהכא]. מוס' מולין נג. ד"ה ים.

רבינו חננאל (המשך)

משלשה לפיכך פטור אבל אסור, ואם היו עליה חוטין מאתמול ונטה אותה מותר. **והא דבעיא** רב כהנא מרב כילה מהו, א"ל אף מיטה אסורה מכלל שגם כילה אסורה. פי' מיטה דקרמנאי, היא מיטה של פרסיים, ורב לטעמיה דאשכחינן בסוף כירה רב ושמואל דאמרי תרוייהו המחזיר מיטה של פרסיים בשבת חייב חטאת. ומסתברא דהאי מיטה של פרסיים לא יתכן לו להחזירה אלא אם יתקע, לפי שמלבנותיה וכריעה דחוקין ואינן נשלבין אלא אם יתקע בהן, וכיון שתקע בהן חייב. כילה היא כילה שיש בגגה טפח או בפחות משלשה טמוך לגגה טפח, שמצינו באהלי טומאה של פרסיים דאמרן. חוב בעא מיניה כילה מהו, וא"ל אף מטה מותרת מכלל ששתיהן מותרות. כילה שאין בגגה טפח ויש עליה חוטין קשורין מאתמול והוא כגון הטלית שאמר רמי בר יחזקאל, ומיטה היא גילויא מיטה שהמחזירה אין צריך לתקע שמלבנותיה וכריעה אינן דוחקות וברפיון נכנסין ויוצאין. חוב בעא מיניה כילה ומיטה מהו. א"ל כילה אסורה ומיטה מותרת, פי' כילה אסורה שיש בגגה טפח, ומיטה מותרת כדידן, והיא מיטה גלילית שהיו מחזירין אותה בשבת בבית רב חמא ומפורש בסוף פרק כירה. והני כילי דבי רב הונא ודבי רב פפא בריה דרב יהושע דהוו מאורתא נגידין ובצפרא חביטא רמיין, יש מי שאומרים משלכות היו בארץ שאסור לטלטלם בשבת. ואנו קבלנו מרבותינו כי נטויות היו מע"ש ומשוכות למעלה כמין כפולות, ובבקר היו משפיעין ומשרבבין אותן למטה ונמצאו מוסיפין, כתכמים שחולקין על ר' אליעזר ואומרים מוסיפין (באהלי) [לאהלין] עראי בשבת ואין צ"ל ביו"ט, וכדאמרינן בהמוצא תפילין הנוהו דיכרי דהוו בי רב הונא דביממא בעו טולא ובלילא בעו אוירא, אתו לקמיה דרב, א"ל זיל כרוך בודיא וישייר בה טפח ולמחר פרשה. דמוסיף על אוהלי עראי הוא ושפיר דמי. ובתרתי אמ' הא שמעתא דשמואל כילת חתנים וכו', שמעינן מינה דכולהו חד טעמא אינון. **אמר רב משום ר' חייא** וילון, פי' פרוכת, מותר לנטותו ומותר לפרקו, וזה בזמן שכרוכין עליו ב' חוטין או משיחות דלא גדע מטלית כפולה.